

Propositionen Bästa språket (2005/06:2) om språkteknologiseringar

Ett språkteknologiskt sekretariat inrättas inom den föreslagna nya språkmyndigheten i syfte att stärka statens insatser och samordna dessa med andra insatser inom det språkteknologiska området. Språkvården ges i uppdrag att kartlägga myndigheternas begreppsansvar och att lämna förslag till regeringen om hur myndigheternas ansvar kan tas in i myndigheternas instruktioner. Den nya språkvården bör bistå Statskontoret att bedöma den språkliga kvaliteten på språkteknologiska produkter och tjänster vid offentlig upphandling av sådana.

Remissinstanserna:

Samtliga remissinstanser är huvudsakligen positiva till kommitténs förslag om att inrätta ett språkteknologiskt sekretariat. Uppsala universitet och Terminologicentrum TNC ställer sig dock tveksamma till om det mest lämpliga är att lägga ansvaret för det språkteknologiska sekretariatet på den föreslagna nya myndigheten.

Skälen för regeringens bedömning:

Informationsteknik och språklig kvalitet måste gå hand i hand

Informationstekniken har fått stor betydelse för framställningen av texter. Genom exempelvis språkstödsprogrammen etableras nya normer och standarder. Inom detta område bör den nya språkvårdsorganisationen verka för ökad kvalitet och även vara aktiv genom exempelvis samarbete och informationsinsatser. Även datorkulturens effekter på språket bör vara en uppgift för språkvården.

Språkteknologisk kompetens behövs i en ny språkvårdsmyndighet

Forskning och utveckling inom språkteknologin bedrivs vid lärosäten och institut med varierande inriktning och olika tillämpningsområden. Centralt för att främja en god utveckling på språkteknologiområdet är att systematiskt bygga upp stora text- och taldata-baser och att utveckla programvaror.

I text- och taldata-baser lagras mycket stora mängder autentiskt tal- och skriftspråk på ett sätt som gör det åtkomligt för datoriserad, språkvetenskaplig analys. En sådan analys är i sin tur en förutsättning för att utveckla program för automatisk översättning, för överföring av text till tal (och vice versa), för datoriserad taligenkänning m.m. Uppbyggnaden av text- och taldata-baser är kostsamt och arbetskrävande samt fordrar långsiktig planering och handlar om att skapa språkteknologiska basresurser för att utveckla välfungerande språkteknik. Det är således inte möjligt för den nya språkvårdsorganisationen att själv genomföra detta arbete, men den bör ha kompetens att inventera och överblicka behoven samt ta initiativ till nödvändiga samarbetsprojekt. Utveckling av programvaror m.m. sker på marknaden och bör anpassas till svenska förhållanden när det finns behov av det. Statens roll bör vara att samordna och på olika sätt stödja anpassningsarbetet genom att bl.a. ta initiativ till samarbete mellan näringsliv, forskning, kommuner, landsting och myndigheter.

Vi anser därför att en funktion för samordning av språkteknologi bör finnas hos den nya språkvårdsorganisationen så att resurser bättre kan samordnas och förutsättningarna för att medverka inom större samverkansprogram inom Norden och EU förbättras. Språkvårdsorganisationen bör exempelvis långsiktigt verka för att uppmärksamma och representativa text- och taldata utvecklas. En första uppgift i det arbetet kan vara att inventera dagens resurser för svenska språket, på vilket sätt och till vilken eventuell kostnad de är tillgängliga och därefter göra angelägna prioriteringar. En sådan inventering bör även göras för våra nationella minoritetsspråk och vanligaste invandrarspråk.

I sina förslag som rör informationsteknikens användning hos myndigheterna har språkkommittén bedömt att Statskontoret i sitt arbete med upphandling och ramavtal för den offentliga förvaltningens IT- och teleanvändning bör ta hänsyn till den språkliga kvalitet som utrustningen och tjänsterna har. Vi anser att det följer av kraven på myndigheters språkvårdsarbete att hänsyn måste tas till den språkliga kvaliteten även när det gäller t.ex. ordbehandlingsprogram och andra språkteknologiska produkter och tjänster. När det gäller att bedöma den språkliga kvaliteten bör språkmyndigheten kunna bistå med experthjälp om det behövs.